

VarkensAcademie gaat digitaal - webinar 2

Sessie 1 - Praktische tips voor betere ventilatie - Peter van der Voorst

VRAAG	ANTWOORD
Waar hangt de voeler dan best bij deze instellingen?	De plaats van de voeler is afhankelijk van het inlaatsysteem. Komt dadelijk in mijn verhaal.
Hoe kan er meer hoest komen door te weinig te ventileren?	Slechte lucht kwaliteit, te warm en te weinig eten daardoor.
Moet je altijd werken met een meetwaaier?? Bij problemen is de meetwaaier dan een goede investering??	Moeten niet. Is wel beter als je wilt weten wat u ventileerd. Een meetwaaier is altijd een goede investering!
Itek systeem (eaxtop) is dan te duur in u opzicht?	Ja, dat is een juiste conclusie.
Hoeveel meter dient te lucht dan op te warmen voor dat hij in de afdeling komt?	Hier is niet duidelijk een antwoord op te geven.
Vraag omtrent deurventilatie. U zegt hoe groter het gat in de deur, hoe rustiger de lucht zich kan verplaatsen. Wat denkt u van geperforeerde deuren? of deels geperforeerde deuren?	Hiermee wordt de snelheid ook flink geremd dus prima.
Welke luchtsnelheid moet de inkomende lucht hebben in de stal?	Er wordt gerekend met 2,5 cm ² /m ³ lucht.
Heeft nevel koeling niet een te grote impact op de RV in de stal zelf?	Nee, valt enorm mee, is ook te beveiligen met een RV sensor die de verneveling uitschakelt als de RV boven 80-85% komt.
Dag Peter komt u vaak vragen tegen ivm onrust, staartbijten? Zoja wat is het meest voorkomende advies inzake ventilatie?	
Deurventilatie: afdeling 200 varkens: gewoon geen deur?	De bovenhelft in de winter wel dicht, daar er anders warme lucht uit de afdeling naar de gang komt. De voeding zou bij dit aantal dieren wel ongeveer 2 m. breed moeten zijn.
Mag de temperatuurvoeler ook bij de ventilatiekoker hangen, in de uitgaande luchtstroom?"	Ja, als dit maar niet in combinatie met kanaalventilatie is waarbij de afzuigkoker erg hoog zit bv 4-5 m boven de grond.
Wanneer bij kanaalventilatie de luchtopening van de roosters iets te groot zijn, mag er dan niet een deel toegelegd worden?"	Iets te groot is geen probleem.

Sessie 2 - Verrijkmateriaal voor alle varkens, gewikt en gewogen - Sarah De Smet - Varkensloket

VRAAG	ANTWOORD
Wat is het meest aangewezen om te gebruiken qua verrijkmateriaal?	<p>Allereerst moet verrijkmateriaal effectief zijn om frustratie, verveling en bijtgedrag te reduceren. Optimaal verrijkmateriaal voldoet aan de behoefte van het varken om o.a. te eten (eetbaar), te bijten (kauwbaar) en te onderzoeken (onderzoekbaar/vervormbaar). Daarnaast is verrijkmateriaal veilig, schoon, makkelijk bereikbaar, voldoende beschikbaar en wordt het regelmatig vernieuwd en afgewisseld. Aan hoe meer van deze criteria een verrijkmateriaal voldoet, hoe hoger de kans zal zijn dat het op zichzelf volstaat mits de evaluatiemethode gunstig is. Voorbeelden uit de eerste categorie verrijkmateriaal (volstaan op zichzelf mits gunstige evaluatie) zijn o.a. stro, zaagsel, ruwvoeder, jute, natuurtouw, vers ongebruikt en ongedroogd hout. Vaak zijn meerdere materialen nodig om aan alle criteria te voldoen. Daarnaast houd je als varkenshouder ook rekening met de praktische toepasbaarheid en arbeidsbehoefte die ermee gepaard gaat op je bedrijf. Hou rekening met de tijd die nodig is om het materiaal te geven, aan te vullen, te vervangen, de materiaalkost en de risico's die er aan vasthangen zoals bv. het verstopping van de mestput. Het is onmogelijk om concrete te voorziene hoeveelheden voorop te stellen van een bepaald verrijkmateriaal voor een groep dieren omdat dit sterk afhangt van de situatie. Varkens hebben altijd de behoefte om de omgeving te verkennen, te kauwen en te interageren. Bij suboptimale factoren in de omgeving (bv. te hoge hokbezetting, en/of suboptimale luchtkwaliteit, gezondheid en voederstrategie) en stresssituaties (bv. spenen) neemt deze behoefte zelfs nog toe. Hoe meer factoren ongunstig scoren, hoe groter het ongenoegen en dus hoe groter de behoefte aan hokverrijking. Als dan niet aan de hogere behoefte wordt voldaan, kunnen bijproblemen voorkomen. Naast het optimaliseren van ev. suboptimale omgevingsfactoren is het de kunst om dan meer (en nieuwe) hokverrijking te voorzien.</p> <p>Hoeveel materiaal effectief genoeg is, beoordeel je dus best via de mate van het gebruik van het materiaal en het kijken naar de dieren. Evalueer daarom de materialen op een ernstige manier.</p>
We ervaren dat sommige verrijkmaterialen bij een beoordeling eerst voldoen en enkele maanden later soms plots niet meer voldoen. Hoe komt dit?	<p>Ideaal verrijkmateriaal voldoet aan negen criteria: veilig, eetbaar, kauwbaar, onderzoekbaar, vervormbaar, bereikbaar, beschikbaar, hygiënisch en interessant (=vaak vernieuwd).</p> <p>Afwisseling en nieuwigheid is heel belangrijk voor een varken. Door het afleidingsmateriaal regelmatig te vervangen, aan te vullen of van plaats te veranderen, blijft het interessant voor het varken. Als de varkens meer gaan aan de hokinrichting of elkaar beginnen kauwen, kan dit er inderdaad op wijzen dat ze het verrijkmateriaal niet meer interessant vinden.</p> <p>Bij voorkeur worden meerdere materialen verstrekt om zo voldoende variatie aan te bieden. Er wordt ook aangeraden om het materiaal wekelijks te veranderen.</p>
Waar moet ik op letten als ik hout wil geven aan mijn varkens? In het verleden hebben we reeds vanuit het slachthuis feedback gekregen dat er schade was aan de tongen door splinters.	<p>Het is belangrijk om vers, ongebruikt en ongedroogd hout te gebruiken. Wilgen- en berkentakken zijn hiervoor bijvoorbeeld goed geschikt.</p> <p>Oud, gedroogd of eerder gebruikt hout is onveilig wegens het voorkomen van splinters en kans op aanwezigheid van andere scherpe objecten zoals nagels.</p> <p>Gebruik ook geen hout of snoeisels van giftige planten zoals taxus, buxus, rododendron en gouden regen.</p>

<p>Wat kan/moet ik doen als ik succesvol varkens wil zijn in het houden van varkens met lange staarten?</p>	<p>Dit is sowieso geen makkelijke uitdaging. Enkel met een goed management kan het lukken om succesvol varkens met intacte staarten te houden.</p> <p>Een eerste stap is het minimaliseren van de risicofactoren (o.a. competitie voor voeder en water, weinig stimulerende omgeving, te hoge bezetting, suboptimale gezondheid, stalklimaat en hygiëne) voor bijtgedrag. Stel daarom met je dierenarts en ev. andere adviseurs een haalbaar actieplan om één of enkele van voorgaande punten in je management te optimaliseren. Als je deze actiepunten hebt aangepakt, start je best op heel kleine schaal (één of enkele tomen) met het houden van varkens met intacte staarten. Dit laat je toe om ervaring hiermee op te bouwen en te kijken wat werkt voor jouw bedrijf.</p> <p>Probeer tijdens je dagelijkse controle van de dieren te letten op volgende signalen van staartbijten: vers bloed op afscheidingswanden, bloed aan de achterhand van de varkens, ongewone staarhoudingen (anders dan een gekrulde staart) en ongewoon gedrag. Van je voorgaande vaststelt, merk je dit hok zodat je bij een volgende passage bijzondere aandacht kan besteden aan de groepsdynamiek. In deze fase kan je proberen om de bijter te identificeren en te isoleren. Zet ook een vangnet in met extra (ander en meer) verrijkingmateriaal en behandel de gebeten varkens. Pak indien mogelijk ook de primaire oorzaak van het bijtgedrag aan.</p>
<p>Moeten touwen van de hokwand af (bv. 10 cm) worden bevestigd?</p>	<p>Nee, dat is niet noodzakelijk. Natuurttouw zoals hennep en sisal kan rechtstreeks aan de hokwand worden opgehangen of via een houder aan de hokwand worden bevestigd. Uit ervaring weten we wel dat materialen die verder van de hokwand worden gemonteerd soms meer in het oog springen van de varkens.</p> <p>Zorg er voor dat meerdere dieren uit een groep tegelijkertijd toegang hebben tot het materiaal. En hang de touwen tot op snuihoogte van de varkens. De anatomie van een varken zorgt er namelijk voor dat de kop niet makkelijk omhoog kan getild worden. Het materiaal moet hierbij afgestemd zijn op de kleinste dieren in het hok zodat ook zij er toegang tot hebben. Hoe lager het materiaal bij de grond hangt, hoe toegankelijker het materiaal.</p> <p>Opm: het gebruik van synthetisch touw is verboden omdat dit aanleiding kan geven tot verstoppingen in de darmen.</p>
<p>Bij het geven van bijvoorbeeld stro of jute aan de varkens krijg ik feedback van de mestverwerking dat dit problemen geeft bij de verwerking van de mest.</p>	<p>Wij hebben deze signalen ook al eerder opgevangen. Bij het kiezen van bepaalde verrijkingmaterialen is het belangrijk om volgende zaken in het achterhoofd te houden. Allereerst is het belangrijk dat verrijkingmateriaal effectief is ter voorkoming van bijtproblemen. Maar verrijkingmateriaal moet ook praktisch toepasbaar en betaalbaar zijn. Bovendien moet je ook rekening houden met de risico's die eraan vasthangen, zoals het verstopping van de mestput.</p> <p>Als je stro wenst te geven aan de varkens, zou je eens kunnen proberen om in de plaats van lang of gehakseld stro gebruik te maken van bv. strobriketten, -tabletten of -pellets. Het is niet noodzakelijk om grote hoeveelheden stro te gebruiken. Uit onderzoek blijkt dat het verstrekken van min. 200 gram stro per vleesvarken per dag zou volstaan om de tijd te beperken die aan de manipulatie van hokgenoten wordt besteed.</p> <p>Je kan eventueel ook andere verrijkingmaterialen als natuurttouw (sisal, katoen) of hout (bv. horizontaal opgehangen) eens proberen.</p>
<p>In welke mate kunnen voorwerpen die op de vloer liggen zoals een harde bal worden gebruikt?</p>	<p>Een harde bal kan worden gebruikt, maar voldoet op zichzelf niet als enige verrijking in een hok. Het kan wel worden gebruikt in combinatie met andere meer geschikte verrijkingmaterialen. De bal mag bovendien niet bevuild zijn met mest. Eén van de criteria van verrijkingmateriaal is immers dat het materiaal veilig is voor de dieren en niet leidt tot ziekteverspreiding. Regelmatig reinigen is aldus een must. Bovendien verliezen varkens snel hun interesse in materialen die bevuild zijn.</p>
<p>Ben ik wettelijk in orde met een ketting in mijn afdelingen? Of moeten de kettingen effectief van de muur verwijderd zijn en/of moet er extra materiaal worden toegevoegd?</p>	<p>Een ketting, een ketting met harde kunststof en een voederketting volstaan op heden niet als het enige verrijkingmateriaal in een hok (categorie 2 materialen). Als dit het enige verrijkingmateriaal is in een hok, bent u aldus bij een controle niet in orde. Of een ketting al dan niet 10 cm van de wand werd bevestigd, maakt geen verschil. Wees je ervan bewust dat de 10 cm mogelijk wel kan zijn opgenomen in een lastenboek waaronder je produceert (bv. Certus). Ga dit na door de bijhorende checklist in te vullen.</p> <p>Voorgaande categorie 2 materialen moeten worden aangevuld met of vervangen worden door geschiktere materialen uit de eerste categorie zoals bv. natuurttouw, jute, hout, ruwvoeder of stro.</p> <p>Als u aan de ketting een zachte vervormbare rubber of kunststof met dezelfde eigenschappen (bv. ketting met bijttrubber, flexibele tuinslang of andere darm) bevestigd, wordt dit nog aanvaard als minimaal verrijkingmateriaal in een hok. Wees je er wel van bewust dat deze materialen weinig verrijking bieden aan de varkens en dus minder bijdragen aan het voorkomen van bijtgedrag. Een andere mogelijkheid is om een blok vers, ongebruikt en ongedroogd hout (bv. wilg, berk) te bevestigen aan de ketting.</p>

<p>Kan de dierenwelzijnsapp gebruikt worden ter beoordeling van het verrijkmateriaal?</p>	<p>Ja, de Dierenwelzijnsscanner is één van de vier beschikbare methodes om het exploratief en ander gedrag van de varkens te beoordelen. Deze app geeft je als varkenshouder een algemeen beeld van het welzijn van de varkens op je bedrijf. Alle beschikbare methodes + de in te vullen documenten kan u vinden op https://dierenwelzijn.vlaanderen.be/ beoordeling-van-verrijkmateriaal-varkens. Als varkenshouder vul je de beoordeling minimaal driemaandelijks in voor minstens 5 hokken (minstens 2 met vleesvarkens en minstens 1 met biggen). De uitgevoerde beoordeling hou je op papier of digitaal bij voor de inspectiedienst. Wisselen tussen methodes is toegelaten.</p> <p>Meer info over de Dierenwelzijnsscanner: https://www.varkensloket.be/Dierenwelzijn/zelfscan</p>
---	---